

лекції. Тобто якщо все зрозуміло, то є можливість прискорити процес і перейти до наступного питання. Або якщо викладач бачить нерозумінням матеріалу у студентів, то можна опитати слухачів, щоб визначити, що саме не зрозуміло, і більш детально прояснити саме ці моменти. Це дає можливість досягти повного освоєння матеріалу студентами. Однак у випадку, коли студенти підключаються до Zoom зі своїх робочих місць або перебуваючи в дорозі, марно чекати від них відповіді чи взагалі якоїсь реакції на дії лектора. На жаль, у подальшому вони не зможуть ефективно виконувати самостійні завдання. Це веде до збільшення часу, витраченого викладачем на індивідуальні консультації, часто не передбачені навчальним графіком.

Тут виникає питання обліку відвідуваності студентами лекцій – технічні аспекти і формальні питання. Досить часто студенти не можуть відповісти на питання голосом, посилаючись на відсутність відповідної гарнітури в їхніх гаджетах, а відповідають у чатах. Також не кожен може відкрити відео, щоб викладач впевнився, хто по іншій бік екрана. Таким чином, перевірити присутність студента протягом часу лекції на парі – Zoom-конференції – технічно неможливо.

Оскільки фактично перевірка присутності перетворена у формальну процедуру, яка не має практичної цінності забезпечити увагу студентів до матеріалу, а робота [2] проголошує «актуальними такі вимоги до вищої освіти, як гнучкість для окремих категорій здобувачів, які працюють, мають дітей тощо; індивідуальну траєкторію навчання здобувача», то можна облік присутності студентів обмежити скрінами Zoom-конференції зі списком присутніх, і не дублювати в журналах, оскільки це вимагає додаткового часу.

1. Дуальна освіта. МОН України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/profesijno-tehnicna-osvita/dualna-osvita>.

2. Рекомендації щодо впровадження змішаного навчання у закладах фахової передвищої та вищої освіти. МОН України. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishchaosvita/2020/zmyshene%20navchanny/zmishanenavchannia-bookletspreads-2.pdf>.

*Канд. техн. наук, старший
викладач кафедри обчислювальної
техніки та систем управління
Р. О. Яровий*

Український державний університет залізничного транспорту (м. Харків)

МОТИВАЦІЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПРИ ДИСТАНЦІЙНОМУ НАВЧАННІ

Мотивація студентів важлива для всіх форм навчання, але особливо при дистанційному навчанні. Викладачі в університеті виконали величезну роботу з перенесення багатьох курсів і програм у систему Moodle.

Дистанційне навчання майже завжди здійснюється здобувачем вищої освіти на самоті, студенти змушені мотивувати себе самостійно і долати психологічні бар'єри і перешкоди без допомоги і підтримки з боку викладачів. Крім того, завжди присутнє відчуття ізоляції, що також негативно впливає на мотивацію до навчання [1, 2, 3]. У ситуації, коли студенту залишається тільки самостійно мотивуватися і продовжувати своє навчання онлайн, виникає очевидна необхідність зрозуміти, які чинники впливають на мотивацію в дистанційній освіті. Мотивація відіграє вирішальну роль для успішного навчання в дистанційному форматі [4].

Існує два основних типи мотивації: внутрішня і зовнішня. Внутрішня мотивація – це внутрішні мотиви і потреби студента, його інтерес до певної теми. Зовнішня мотивація забезпечується викладачем, похвала за хорошу роботу, або батьками, які заохочують успіхи і досягнення в навчанні у вигляді оцінок.

Існує два чинники, що впливають на мотивацію. Перший ми визначили як зовнішній чинник: організація процесу і структура курсу. Другий чинник, внутрішній – особистісні параметри (спрямованість, інтереси та ін.). Обидві категорії можуть здійснювати як позитивний, так і негативний вплив на мотивацію. Внутрішня мотивація є основним компонентом при дистанційному і змішаному навчанні і відіграє більш важливу роль у мотивації, ніж зовнішня.

Процес навчання і структура курсу відіграють значну роль при мотивації студента. Основні чинники, які впливають на мотивацію при створенні курсу, – це зацікавленість, якість зворотного зв'язку, структура кінцевих і проміжних цілей. Потреба у своєчасному та якісному зворотному зв'язку для викладачів також важлива для того, щоб мати замотивованих студентів. Зворотний зв'язок є головним у діяльності викладача, і це має бути якісний і своєчасний зворотний зв'язок, а не запізнена оцінка, коли студент вже забув, за що вона виставлена.

Цілі, поставлені викладачем, мають бути досяжними для студентів, які навчаються онлайн. Цілі не повинні бути нереальними, важливо, щоб цілі були досяжними і чіткими, що відповідає теорії когнітивної оцінки.

Особистісні параметри, такі як інтерес до теми, радість від прогресу і особистісне зростання, більш пов'язані з внутрішньою мотивацією. Користь онлайн-курсу для майбутньої роботи – є очевидним зв'язком з реальністю, що роблять студентів більш замотивованими. Якщо курс надихаючий, пов'язаний з особистими інтересами, приносить радість і задоволення від розвитку своїх навичок, то він мотивує.

При оцінюванні знань краще запропонувати студентам серію щотижневих тестів, рівних за вагою підсумковому іспиту з високою значущістю. Можна запропонувати додаткову допомогу через онлайн-консультації. Деякі студенти знають матеріал курсу добре, але відчувають стрес при тестуванні. Надайте їм різні способи продемонструвати свої

знання, а не тільки звичайні роботи, проєкти і домашні завдання. Додавання інших форм оцінювання дозволяє студентам продемонструвати свої знання іншими способами. Дайте їм вибір. Запропонуйте самим вибрати спосіб демонстрації своїх знань. Дозвольте їм вирішити (коли це можливо), як вони можуть найкраще показати свої результати навчання.

Хороші результати навчання в дистанційному форматі, продемонстровані здобувачами вищої освіти при повністю самостійному виконанні контрольних завдань у свою чергу неминуче підвищать їхню впевненість у своїх можливостях, а отже, і мотивацію.

1. Dickey M. (2004) The impact of web-logs (blogs) on student perceptions of isolation and alienation in a web-based distance-learning environment. *Open Learning*. 19(3). P. 279-291. doi:10.1080/0268051042000280138.

2. Owens J., Hardcastle L., & Richardson B. (2009) 'Learning from a Distance: The Experience of Remote Students. *Journal of Distance Education*. 23(3). P. 53-74.

3. Williams E. A., Duray R., & Reddy V. (2006) Teamwork Orientation, Group Cohesiveness, and Student Learning: A Study of the Use of Teams in Online Distance Education. *Journal of Management Education*. 30(4). P. 592-616.

4. Jones A., & Issroff K. (2005) Learning technologies: Affective and social issues in computer-supported collaborative learning. *Computers & Education*. 44(4). P. 395-408.

*Д-р техн. наук, професор В. І. Мойсеєнко,
канд. техн. наук, доцент Л. А. Клименко
кафедри спеціалізованих комп'ютерних
систем*

*Український державний університет залізничного транспорту (м. Харків),
викладач В. О. Жебко*

Харківський коледж транспортних технологій (м. Харків)

ПОЄДНАННЯ ОЧНО-ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ З ЕЛЕМЕНТАМИ ДУАЛЬНОЇ ФОРМИ

Український державний університет залізничного транспорту (УкрДУЗТ) і Харківський коледж транспортних технологій (ХКТТ) беруть участь у пілотному проєкті з провадження дуальної форми навчання в закладах вищої та фахової передвищої освіти з 2019 року [1, 2].

Зараз дуальна форма навчання в Україні застосовується під час підготовки кваліфікованих працівників у закладах професійно-технічної освіти. Навчальний процес у закладах професійної освіти побудований за принципом 70 % навчального часу – на практичні заняття, що сприяє впровадженню дуальної форми навчання. Але учні під час навчання є неповнолітніми і тому не можуть бути залучені на робочі місця на підприємствах підвищеної небезпеки, якими виступають виробничі підрозділи залізничного транспорту.